

Piotr Szeligowski
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi

**Recenzja książki *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji*
Hanny Batorowskiej**

Książka Hanny Batorowskiej *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji* została wydana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w serii Nauka-Dydaktyka-Praktyka w roku 2009.

Jak można przeczytać w recenzji książki prof. dr hab. Elżbiety Barbary Zybert – „Praca dotyczy niesłuchanie aktualnego zagadnienia jakim jest przygotowanie społeczeństwa zwłaszcza młodego pokolenia, do jak najpełniejszego uczestnictwa w procesach komunikowania społecznego i korzystania z bogatych zasobów informacyjnych”¹.

Hanna Batorowska podejmuje w tej pracy próbę uściślenia pojęcia *kultura informacyjna*. Określa to jako: sferę aktywności człowieka kształtowaną przez jego świadomość informacyjną, wartości wspierające potrzebę alfabetyzacji informacyjnej, postawy emitujące zachowania charakterystyczne dla dojrzałych informacyjnie użytkowników, wynikające z oddziaływania na siebie wymienionych komponentów kultury. Zachowania te powstałe pod wpływem bodźców motorycznych i kompetencji informacyjnych oceniane są w procesie tworzenia wiedzy pozytywnie; są równocześnie podporządkowane społecznym wzorom opartym na etyce korzystania z informacji. Odnoszą się do przedmiotów innych wytworów związanych z działalnością informacyjną lub uczestnictwem w procesie informacyjnym².

Kultura informacyjna, jak napisała autorka, cechuje osoby racjonalnie korzystające z informacji i narzędzi informacyjnych, potrafiące wykorzystywać je do rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji, budowania wiedzy, mające świadomość, że uzyskane dzięki nim wyniki służą nie tylko celom osobistym, lecz mogą być uznane za dobro dla innych. Autorzy informacji w momencie ich tworzenia powinni kierować się takimi wartościami jak: zgodność z prawdą, wiarygodność, odpowiedzialność, krytycyzm,

¹ Batorowska Hanna: *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji*. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Warszawa 2009.

² Tamże, s. 73.

rzetelność, obiektywność, własne zdanie, przywiązanie do tradycji, mobilność, twórczość, spontaniczność. Te powyższe cechy są ważne dla użytkowników informacji, a zwłaszcza dla młodzieży, która raczej bezrefleksyjnie zanurza się w fascynującym świecie cywilizacji medialnej. Stąd też właśnie konieczność edukacji medialnej, która powinna objąć nie tylko wspomnianą młodzież, ale także nauczycieli i inne osoby odpowiedzialne za wychowanie młodego człowieka.

Hanna Batorowska zaznacza w swej publikacji, że obecnie dużo mówi się o wymogu przygotowania młodzieży do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym, o konieczności dążenia w kierunku społeczeństwa wiedzy. Autor tym samym stwierdza, że mądrość sama nie spłynie na to pokolenie przez zaoferowanie technologii informacyjnej, gdyż nie wystarczy tylko uczniom zagwarantować powszechnego wolnego dostępu do informacji i narzędzi technologii informacyjnej, które zapewni im sprawne nią zarządzanie, aby można było powiedzieć o spełnieniu warunków umożliwiających rozwój wiedzy.

Książka ta m.in. zawiera odpowiedzi na pytania: jak należy rozumieć kulturę informacyjną w edukacji, czy faktycznie istnieje zapotrzebowanie na jej rozwój w środowisku szkolnym, jakie należy podejmować działania praktyczne, aby szkoła kształciła dojrzałych informacyjnie członków społeczności lokalnej, w jakim kierunku powinny rozwijać się biblioteki szkolne, by wspierać szkołę w krzewieniu kultury informacyjnej?

Całość zagadnień została przedstawiona w trzech częściach. W pierwszej skoncentrowano się na eksplikacji pojęcia *kultura informacyjna*. Umiejscowiono ją w kontekście takich pojęć jak alfabetyzacja informacyjna, alfabetyzacja komputerowa, technologia informacyjna, technologia informatyczna, kultura techniczna, kultura pracy, kultura organizacyjna, dostrzegając także ich związki z kompetencjami, sprawnościami i umiejętnościami informacyjnymi.

W pracy poruszona jest także kwestia określenia miejsca i roli kultury informacyjnej w systemie edukacji. Autor poszukuje odpowiedzi na pytanie, czy to szkoła powinna zajmować się tylko edukacją informatyczną ucznia, czy także wziąć odpowiedzialność za kształtowanie jego kultury informacyjnej. Sama uważa, że nieuzasadniony pomysł połączenia w ramach jednego przedmiotu alfabetyzacji informatycznej i medialnej, opartej na założeniu, że technologia medialna z racji wykorzystywania narzędzi informatycznych jest nierozzerwalnie związana z informatyką i koniecznością dysponowania sprawnościami komputerowymi. Natomiast sądzi, że celowa byłaby integracja obu edukacji (informatycznej i medialnej), co pozwoliłoby na połączenie aspektu kulturowego z elementami technicznymi,

wynikającymi z nieodzowności sprawnego posługiwania się urządzeniami medialnymi jako narzędziami pracy intelektualnej.

Druga część pracy ukazuje kierunki ewolucji szkoły mogące przyczynić się do zdecydowanego rozwoju kultury informacyjnej młodzieży. Autor publikacji podkreśla rolę nowoczesnej biblioteki w tym procesie, jako podstawowego komponentu generującego kulturę informacyjną w szkole. Jako sprawę pierwszorzędą postuluje opracowanie standardów dla centrów biblioteczno-informacyjnych, najpierw w zakresie funkcji jakie powinny pełnić a następnie wyposażenia, lokalu, kadry, organizacji, zarządzania, finansowania. Niestety, ale obecnie centra najczęściej traktowane są marginalnie lub tak samo jak biblioteki. Należałoby przyjąć za standard tworzenie w szkołach wspomnianych centrów biblioteczno-informacyjnych posiadających pracownię informatyczną.

W ostatniej, trzeciej części książki, jak sama autorka podkreśla, starała się stworzyć wiarygodne podstawy empiryczne umożliwiające podjęcie kompleksowych działań w kierunku rozwoju kultury informacyjnej w praktyce szkolnej. Oczekuje się, że będą one impulsem do angażowania się środowiska edukacyjnego w działania na rzecz tworzenia szkolnych centrów informacji.

Dane do analizy zostały pozyskane podczas prowadzenia badań ilościowych w szkołach państwowych powiatu suskiego w województwie małopolskim. Zebrane informacje pozwoliły na postawienie diagnozy poziomu kultury informacyjnej w tym środowisku oraz zaproponowanie form terapii, które umożliwiłyby wyeliminowanie niektórych zjawisk niekorzystnych dla jej rozwoju.

Jak stwierdza Hanna Batorowska: podstawowym problemem staje się więc zmiana dotychczasowych funkcji i miejsca biblioteki w procesie edukacyjnym oraz konieczność wypracowania uniwersalnego systemu wychowania informacyjnego młodzieży³.

Na zakończenie przytoczę fragment z recenzji tej publikacji prof. dr hab. Wiesława Babika: „Autorka wnosi szereg oryginalnych i twórczych pomysłów, których praktyczne wdrożenie uważam za niezbędne w celu zrównoważonego rozwoju społeczeństwa informacji i wiedzy. W takim społeczeństwie, w którym informacja staje się wyznacznikiem pozycji człowieka w jego strukturze”⁴.

³ Tamże, s. 25.

⁴ Op. cit.